ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

1. Μετάφραση

Σε τέτοιο σημείο έχουν οδηγηθεί (φτάσει) τα πράγματα, ώστε, αν κάποιος θεός ή κάποιο τυχαίο περιστατικό δεν βοηθήσει, δε θα μπορέσομε να είμαστε σώοι (σωθούμε). Εγώ, βέβαια, μόλις ήρθα στην πόλη (Ρώμη), δεν έπαψα και να πιστεύω και να λέω και να κάνω όλα αυτά που στόχευαν στην ομόνοια· αλλά τόση μανία είχε καταλάβει (πιάσει) όλους, ώστε να επιθυμούν να πολεμούν (τον πόλεμο), μολονότι εγώ φώναζα ότι δεν υπάρχει (μεγαλύτερη δυστυχία) τίποτε πιο άθλιο από τον εμφύλιο πόλεμο.
Όταν ήλθε, λίγες μέρες αργότερα, ο Έννιος στον Νασικά και τον ζητούσε από την πόρτα, ο Νασικάς φώναξε πως δεν ήταν στο σπίτι, παρόλο που ήταν. Τότε ο Έννιος αγανακτισμένος που ο Νασικάς έλεγε ψέματα τόσο φανερά, είπε: «Τι λοιπόν; Δε γνωρίζω τη φωνή σου;». Θέλεις να μάθεις τι απάντησε ο Νασικάς; «Είσαι αναιδής άνθρωπος. Όταν σε ζητούσα εγώ, πίστεψα την υπηρέτριά σου ότι δεν ήσουν σπίτι· εσύ δεν πιστεύεις εμένα τον ίδιο;».
Γιατί, ανόητε άνθρωπε, δεν σωπαίνεις, για να πετύχεις αυτό που θέλεις; Αλλά λες ότι σου αρέσει η αρχαιότητα (τα παλιά χρόνια), επειδή είναι τιμημένη και καλή και σεμνή. Έτσι, λοιπόν, να ζεις, όπως οι αρχαίοι (παλιοί) άνδρες, αλλά έτσι να μιλάς, όπως οι άνδρες της εποχής μας (οι σύγχρονοί μας)·

2.α. ea loca / qui dei-dii-di / aliqui casus / tanti furores / aetatum & aetatium nostrarum

2.β. i. omnem, ii. concordia, iii. se, iv. miserrimum, v. nullius rei, vi. apertius, vii. vestrae, viii. ipsa, ix. vir

3.α. i. deduxeris, ii. subventi erunt, iii. cupe, iv. clamatu, v. veniam, vi. exclamemini, vii. sunto, viii. respondendus fuerit, ix. crediturum esse, x. cognosci, xi. tacuissetis

3.β. ΕΝΣ: vult(ne), ΠΡΤ: volebat(ne), ΜΕΛ: volet(ne), ΠΡΚ: voluit(ne), ΥΠΡ: voluerat(ne), Σ.ΜΕΛ: voluerit(ne)
ΕΝΣ: indignans, ΜΕΛ: indignatura, ΠΡΚ: indignata
ΕΝΣ: mentiri, ΜΕΛ: mentiturum esse, ΠΡΚ: mentitum esse, Σ.ΜΕΛ: mentitum fore

4.α. i. ad urbem: εμπρόθετη αιτιατική που δηλώνει κατεύθυνση σε τόπο, επιρρηματικός προσδιορισμός στο veni
ii. furor: υποκείμενο στο invaserat
iii. pugnare: τελικό απαρέμφατο ως αντικείμενο στο cuperent
iv. se: υποκείμενο στο απαρέμφατο non esse (ταυτοπροσωπία: μετά από ρήμα ενεργητικής φωνής το υποκείμενο του ειδικού απαρεμφάτου δεν παραλείπεται ποτέ, αλλά δηλώνεται πάντα σε αιτιατική, ακόμη και στην ταυτοπροσωπία -λατινισμός του ειδικού απαρεμφάτου). Η αντωνυμία δηλώνει άμεση αυτοπάθεια
v. domi: επιρρηματικός προσδιορισμός που δηλώνει στάση σε τόπο στο non esse (ή το erat)
vi. aperte: επιρρηματικός προσδιορισμός του τρόπου στο mentiebatur
vii. homo (το πρώτο): κατηγορούμενο στο εννούμενο tu μέσω του συνδετικού es
viii. antiquitatem: υποκείμενο του placere (ετεροπροσωπία)
ix. nostrae: επιθετικός προσδιορισμός στο aetatis

4.β. «ut salvi esse nequeamus»: δευτερεύουσα επιρρηματική συμπερασματική πρόταση. Εισάγεται με τον συμπερασματικό σύνδεσμο ut, διότι το περιεχόμενό της είναι αρνητικό (nequeamus), κι εκφέρεται με υποτακτική, διότι στη λατινική το αποτέλεσμα θεωρείται μια υποκειμενική κατάσταση, και, συγκεκριμένα, με υποτακτική ΕΝΣ (nequeamus), διότι εξαρτάται από ρήμα αρκτικού χρόνου (deducta est: αρκτικός ΠΡΚ) κι αναφέρεται στο παρόν-μέλλον. Παρατηρείται ιδιομορφία στην ακολουθία των χρόνων, καθώς το αποτέλεσμα είναι ιδωμένο τη στιγμή που εμφανίζεται στο μυαλό του ομιλητή (συγχρονισμός κύριας με δευτερεύουσα

πρόταση) και όχι τη στιγμή της πιθανής πραγματοποίησής του. Λειτουργεί ως επιρρηματικός προσδιορισμός του αποτελέσματος στο ρήμα εξάρτησης deducta est.

4.γ. cum venissem ad urbem

5.α. quam bellum civile

5.β. tanto furore omnes invasi erant
6.α. quod/quia/quoniam/quando indignatus erat

6.β. consecutum (σουπίνο)
consequendi causa/gratia (γενική γερουνδίου)
ad/in consequendum (αιτιατική γερουνδίου)

6.γ. Nasica Ennio dixit se, cum illum quaereret, ancillae illius credidisse illum domi non esse

6.δ. Philosophus me rogabat quin tacerem, ut consequerer, quod vellem

Από το Φιλολογικό Τμήμα των Φροντιστηρίων Πουκαμισάς Ηρακλείου συνεργάστηκαν :
Σ. Αναγνωστάκη, Ε. Μαζοκοπάκη, Α. Μηλάκη, Μ.Παγωμένου, Χ.Πυργιανάκη, Κ.Χριστοδουλάκης